Science technology & Digital finance

journal homepage: https://supportresult.uz/index.php/stdf

JAPAN AND ITS MANAGEMENT MODEL

[1]Nizametdinov Ali, [2]Fozilova Dildora Odil qizi

[1]Senior lecturer of Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan.
[2]Student of the Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan.

ЯПОНИЯ И ЕЕ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНИЯ

[1]Низаметдинов Али, [2] Фозилова Дилдора Адиль кызы

[1]Старший преподаватель Джизакского филиала Национального университета Узбекистана.
[2]Студент Джизакского филиала Национального университета Узбекистана.

YAPONIYA VA UNING MENEJMENT MODELI

[1]Nizametdinov Ali, [2]Fozilova Dildora Odil qizi

[1]O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali katta o‘qituvchisi.
[2]O’zbeksiton Milliy universitetining Jizzax filiali talabasi.

abstract

This article provides information about various opinions about some methods of application of Japanese management in the world of business.

аннотация

В этой статье приводятся различные мнения о некоторых способах применения японского менеджмента в деловом мире.

annotatsiya

Ushbu maqolada Yapon menejmentining biznes olamida qo‘llanilishining ba’zi usullari haqida turli xil fikrlar haqida ma’lumotlar berib o‘tilgan.

Keywords:

Nihon, Sea of Okhota, management system, company.

Ключевые слова:

Нихон, Охотское море, система управления, компания.

Kalit so'zlar:

Nihon, Oxota dengizi, boshqaruv tizimi, kompaniya.

©2023. *A.A. Nizametdinov, Fozilova Dildora Odil qizi.*

Kirish

Yaponiya (yaponcha 日本 Nippon, Nihon) — Sharqiy Osiyoning Tinch okean sohilidan sharqda , kun chiqish tomondagi orollarda joylashgan davlat.

Yaponiya hududida 6,8 mingga yaqin orol bo‘lib, shimoli-sharqdan janubi-g‘arbga qariyb 9.13 ming km²ga cho‘zilgan; Yaponiyaning eng yirik 4 ta orollari: Xokkaydo, Xonsyu, Sikoku va Kyusyu. Yaponiyaning tabiiy boyliklari deyarli juda kam davlatning atrofini Tinch okean o‘rab turganligi tufayli mamlakatning tuprog‘ida yod moddasi yetarlicha hisoblanadi. Shimolidan Oxota dengizi, sharq va janubi-sharqdan Tinch okean, g‘arbdan Yapon va Sharqiy Xitoy dengizlari bilan o‘ralgan. Maydon 377,8 ming km². Aholisi 126 mln. kishi (2021). Poytaxti — Tokio shahri. Yaponiya ma’muriy jihatdan 47 prefekturaga bo‘linadi.

Yaponiya — konstitutsiyaviy monarxiya. Amaldagi banana 1947-yil 3-mayda kuchga kirgan (keyinchalik tuzatishlar kiritilgan). Davlat boshlig‘i — imperator (1989-yildan Akihito). Konstitutsiyaning 1-moddasiga ko‘ra, u “davlat va xalq birligi ramzi”dir. Imperator oilasining er a’zolari imperatorlik taxti uchun merosxo‘r hisoblanadi. Konstitutsiyaga muvofiq, imperator mustaqil hokimiyatga ega emas. Imperatorning davlat ishlariga aloqador bo‘lgan har qanday faoliyati Vazirlar mahkamasi maslahati va ma’qullashi bilan amalga oshiriladi. Qonun chiqaruvchi oliy hokimiyatni 2 palatali parlament (Vakillar palatasi va Maslahatchilar palatasi), ijroiya hokimiyatni Bosh vazir boshchiligidagi hukumat (Vazirlar mahkamasi) amalga oshiradi.

Menejmentning yapon modeli

Yaponiya jahon bozorida yetakchi o‘rinlardan birini egallaydi. Buning asosiy sabablaridan biri u tomonidan qo‘llanayotgan menejmentning insoniy omilga qaratilgan modelidir. Yaponiyada milliy xarakterning o‘ziga xos alomatlariga mos keluvchi mehnat va hulq usullari vujudga kelgan.

Yaponlar insoniy resurslarni mamlakatning asosiy boyligi deb hisoblaydilar. Xo‘jalik yuritishning yapon tizimi tarixan vujudga kelgan guruhli jipslashganlik va yaponlarni yuqori sifatli mahsulotlarni yaratishga tug‘ma intilishi an’analariga suyanadi. Iqtisod qilish va tejamkorlik yapon xarakterining ajralib turuvchi alomatlari bo‘ladi. Iqtisod va tejamkorlikni talab qilish bevosita yuqori sifatli mahsulot ishlabchiqarish bilan bog‘langan. Yapon menejmentining mohiyati odamlarni boshqarishdan iboratdir. Bunda yaponlar amerikaliklarga o‘xshab bitta odam (shaxs)ga emas, balki odamlar guruhiga qaraydilar. Bundan tashqari, Yaponiyada tutgan o‘rni guruh tomonidan ma’qullanadiganyoshi bo‘yicha kattaroq kishiga bo‘ysunish an’anasi vujudga kelgan. Yaponlar mehnatning oldida bosh egadilar. Ularni ko‘pincha “mehnatsevarlar” deb ataydilar. Yapon xalqi boyliklari iyererxiyasida mehnat birinchi

o‘rinda turadi. Yaponlar yaxshi bajarilgan ishdan qoniqishni his qiladilar. Shuning uchun ular qat’iy intizom, keskinlik va ish vaqtidan tashqari ishlashga chidashga rozilar. Menejmentning yapon modeli “ijtimoiy insonga” mo‘ljallangan. “Ijtimoiy inson” rag‘batlar va motivasiyaning o‘ziga xos tizimiga egadir. Rag‘batlarga ish haqi, mehnat sharoitlari, rahbarlik usuli, xodimlar o‘rtasidagi shaxslararo munosabatlar kiradi. Xodimning mehnatdagi muvaffaqiyatlari, uning xizmatlarini tan olinishi, xizmatdagi o‘sish, kasbiy mukammalashish, ijodiy yondashuv mehnatga motivasiya bo‘ladilar. Keyingi yillarda amerikali tadbirkorlar ko‘pincha Yaponiyaning ilg‘or tajribasi, yaponlarni muvaffaqiyatga olib kelgan yangiliklarni o‘z korxonalariga ko‘chirish uchun harakatlar qilganlar. Bu “aniq vaqtda”, “sifat to‘garaklari”, xodimlarning uzoq muddatli yoki “umrbod yollash” va boshqalardir. Ammo ularni barchasi ham uzoq yashay olmagan. O‘tgan asrning o‘rtalarida holat teskari bo‘lgan. Yapon firmalari ishlab chiqarishni tashkil qilish, ishlab chiqarish texnologiyasi, tashkiliy tuzilmani tashkil qilish va boshqa amerikacha tamoyillarni qabul qilganlar. Mashhur “sifat to‘garaklari” va “aniq vaqtida” yetkazib berish tizimi Amerikada vujudga kelgan, ammo dastavval u yerda keng tarqalmagan. Ular birinchi marta yapon firmalarida qo‘llana boshlanganlar va yaxshi natijalar keltirganlar. Shuning bilan bir vaqtda amerikacha “insoniy resurslar”ni boshqarish usullari Yaponiyada qo‘llanish topmagan. Bu menejmentning bitta modelini boshqa davlat iqtisodiyotiga uning o‘ziga xos xususiyatlarini yetarlicha hisobga olmasdan ko‘chirish mumkin emasligidan darak beradi.

Yapon menejmenti nima?

Ko‘pincha “Yapon uslubidagi menejment” yoki “Yapon boshqaruvi amaliyoti” deb ataladigan yapon menejmenti an'anaviy ravishda yapon kompaniyalari bilan bog‘langan boshqaruv tamoyillari va amaliyotlari to‘plamidir. Ikkinchi jahon urushidan keyingi yillarda bir qancha yapon firmalarining muvaffaqiyati tufayli bu amaliyotlar jahon miqyosida e’tibor va e’tirofga sazovor bo‘ldi. U doimiy takomillashtirishga, samarali hamkorlikka va ierarxiyaga hurmatga e’tibor qaratish bilan tavsiflanadi. Yapon boshqaruv texnikasi yapon korxonalariga po‘lat, elektronika va avtomobillar kabi sohalarda gullab-yashnashiga yordam beradi. Yaponiya qisqa vaqt ichida aql bovar qilmaydigan iqtisodiy taraqqiyot va farovonlikka erishdi va hozir jahon miqyosida super sanoat kuchi hisoblanadi. Natijada, yapon mo‘jizasi sanoati rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda alohida qiziqish uyg‘otdi. Yaponiyaning muvaffaqiyati ko‘pincha uning noyob boshqaruv tizimi bilan bog‘liq. So‘nggi yillarda Yaponiya boshqaruv tizimi, jumladan, uni boshqa ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarda qanchalik qo‘llash mumkinligi haqida ko‘p aytildi va nashr etildi.

Yapon menejmentining tabiati

Yaponiya boshqaruv tizimining ba'zi asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

"Nenko" Yoki umr bo'yi bandlik: nufuzli ta'lim maktablarining birinchi kurs talabalari har yili Yaponiya boshqaruv tizimi ostida ishlaydilar. Biror kishi korporatsiyaga qo'shilganidan keyin ish joyida qoladi. Biror kishi kompaniyaga undan chiqib ketish niyatida kiradi. Eng yuqori lavozimli rahbarlardan tashqari hamma 55 yoshdan 60 yoshgacha nafaqaga chiqadi. Ishdan bo'shatish kam uchraydi va faqat og'ir jinoiy harakatlarga nisbatan qo'llaniladi. "Nenko" tizimi bir qator afzalliklarga ega. Birinchidan, u mehnat bozorida raqobatchi korxonalar o'rtasidagi adovatni oldini oladi. Xodim umr bo'yi biznesga sodiq qoladi va ish beruvchining muvaffaqiyatini ta'minlash orqali o'z kelajagini ta'minlash uchun ishlaydi. Ikkinchidan, ishga qabul qilish xarajatlari va xodimlarning aylanmasi minimal darajaga tushiriladi. Uchinchidan, kompaniyaga kuchli sadoqat va sodiqlik tuyg'usini rivojlantirish. Yapon xalqidagi kuchli vatanparvarlik tuyg'usi, ehtimol, bu tizimning kelib chiqishidir. Yaponiyada ish joyini o'zgartirish mantiqiy emas. Yaponiyalik xodim ko'pincha ish stajini yo'qotadi va agar u bir ishni tashlab boshqasiga qo'shilsa, eng pastdan boshlanadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Низаметдинов А., Раджабов С. Jahon moliya tizimini rivojlantirishdagi muammolar va xalqaro moliya munosabatlarini rivojlantirish istiqbollari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 35-37.
2. Nizametdinov A. A. OLIY TA'LIM TIZIMIDA AGRAR SOHANING USTUVORLIGI UNDA INNOVATSIYALARNING QULLANISHI //INTERNATIONAL CONFERENCES. – 2022. – Т. 1. – №. 6. – С. 96-98.
3. Nizametdinov A. ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH //Science technology&Digital finance. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 21-30.
4. Nizametdinov A. A., Azizbek Z. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BANKLARNING KASSA OPERATSIYALARI //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2023. – Т. 2. – №. 15. – С. 1050-1056.
5. Худояров Р., Низаметдинов А. МАЛЫЙ И СРЕДНИЙ БИЗНЕС В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 6 Part 2. – С. 188-193.
6. Nizametdinov A. SUG'URTA FAOLIYATINI AMALGA OSHIRISH OMILLARI //Scienceweb academic papers collection. – 2022.
7. Akramovich N. A. HISTORY, SUBJECT AND OBJECT OF FORMATION OF" MACROECONOMICS" //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 10. – №. 1. – С. 209-210.
8. Велиева С., Низаметинов А., Анорбоева Д. Содержание и функционирование рыночной экономики //in Library. – 2022. – Т. 22. – №. 1. – С. 105-110.
9. Raipovna V. S., Akramovich N. A., Dildora F. DEVELOPMENT OF INNOVATIVE POLICY IN THE SPHERE OF EMPLOYMENT //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 12. – С. 201-209.

10. Xolmuradovich X. B. et al. IMPORTANCE OF BANKING SYSTEM IN UZBEKISTAN //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 218-224.
11. Xolmuradovich X. B. et al. BUSINESS ETHICS AND CULTURE, RULES FOR ITS WORK //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 184-191.
12. Akramovich N. A. The priority of using innovative technologies in the agricultural education system //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 10. – C. 185-191.
13. Akramovich N. A. HISTORY, SUBJECT AND OBJECT OF FORMATION OF" MACROECONOMICS" //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 10. – №. 1. – C. 209-210.
14. Nizametdinov A. A. OLIY TA'LIM TIZIMIDA AGRAR SOHANING USTUVORLIGI UNDA INNOVATSIYALARNING QULLANISHI //INTERNATIONAL CONFERENCES. – 2022. – T. 1. – №. 6. – C. 96-98.
15. Shahzod M. O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2023. – C. 153-156.
16. Mansurov S. O 'ZBEKISTON IQTISODIYOTI BO 'YICHA PROGNOZLAR //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 3. – C. 187-195.
17. Shahzod M. O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2023. – C. 153-156.
18. Mansurov S., Kochimova S., Mukhtorov F. THE FINANCIAL STRATEGY OF THE ORGANIZATION AS A FACTOR OF ENSURING ECONOMIC SECURITY IN THE LONG TERM //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 4. – C. 209-213.
19. Mansurov S. FORECASTS FOR THE ECONOMY OF UZBEKISTAN. Science technology&Digital Finance, 1 (3), 187-195. – 2023.
20. Mansurov S., Mamatov F., Fazliddin M. COMPARISON OF THE CONCEPTS OF THE BUSINESS SEGMENT AND THE CENTER OF RESPONSIBILITY USED IN THE MANAGEMENT SYSTEM OF RETAIL ENTERPRISES //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 4. – C. 203-208.
21. Убайдуллаева В. С. ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ БОШҚАРИШДА НЕМISНИНГ РОЛИ //Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies. – 2023. – T. 2. – №. 5. – C. 24-29.
22. Ubaydullayeva V., Bozorboyev D. YAPONIYA IQTISODIY MO 'JIZASI VA UNING OQIBATLARI //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 3. – C. 26-32.
23. Ubaydullaeva V. UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA TA'LIMNING TEXNOLOGIYALARINI QO 'LLASH MUAMMOLARI //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 3. – C. 132-143.
24. Убайдуллаева В. ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШДА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ //Академические исследования в современной науке. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 134-137.
25. Убайдуллаева В. Digitization-an important "Driver" of the development of New Uzbekistan //Информатика и инженерные технологии. – 2023. – Т. 1. – №. 2. – С. 173-176.
26. Sadullaevna U. V. The role of HEMIS in the management of the educational system of higher education institutions //Journal of Pedagogical Inventions and Practices. – 2023. – T. 20. – C. 19-22.
27. Kuchimov A., Unnisa S. A., Najmiddinov D. DEFINING THE TYPES OF THE SHADOW ECONOMY //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 65-70.
28. Hamraqulovich K. A. et al. RAQAMLASHGAN TA'LIM VA UNING OTM BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI ROLI //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – C. 352-356.